

Journal of Education Studies

Volume 8
Issue 6 November-December 1978

Article 7

1-1-1978

ครูกับหลักสูตรใหม่

อัจฉรา ประไพตระกูล

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

ประไพตระกูล, อัจฉรา (1978) "ครูกับหลักสูตรใหม่," *Journal of Education Studies*: Vol. 8: Iss. 6, Article 7.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.8.6.17

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol8/iss6/7>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ครูกับหลักสูตรใหม่

ดร. อัจฉรา ประไพตระกูล*

ในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา ผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในวงการการศึกษาของไทยย่อมตระหนักดีว่า ประเทศไทยมีการตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องการศึกษามากขึ้นเพราะเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิทยาการต่าง ๆ โดยเฉพาะในแง่ของหลักสูตรซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษา ก็ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งในขั้นนี้จะขอกล่าวถึงหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาระดับต่าง ๆ ของประเทศ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย โดยตั้งคณะกรรมการขึ้นวิเคราะห์หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ และนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการพิจารณาร่างหลักสูตรฉบับใหม่ต่อไป

จากหนังสือรายงานการวิเคราะห์ หลักสูตรมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2503 สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้คือ

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรไม่ได้ระบุชัดเจนลงไปว่า โรงเรียนมัศึกษามีหน้าที่อย่างไร ทำให้ยากแก่การกำหนดความมุ่งหมายเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาและความสัมพันธ์ของการศึกษาขั้นนี้กับการศึกษาขั้นอื่น ๆ

2. ความมุ่งหมายของหมวดวิชา ความมุ่งหมายของหมวดวิชาที่กำหนดไว้ บางหมวดยังไม่ชัดเจนและครูไม่สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและครบถ้วน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แผนกวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. เวลาเรียนและอัตราเวลาเรียน

- 3.1 โดยเหตุที่เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียนขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายเฉพาะวิชา เมื่อความมุ่งหมายเฉพาะวิชาไม่ชัดเจนแน่นอน จึงเป็นการยากที่จะกำหนดความกว้างขวางและความลึกซึ้งของเนื้อหา ตลอดจนอัตราเวลาเรียนได้อย่างเหมาะสม
- 3.2 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่มีอัตราเวลาเรียนสำหรับวิชาพลาแนมัย
- 3.3 อัตราเวลาเรียนบางวิชา เช่นภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2 ไม่เพียงพอที่จะให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้เป็นประโยชน์ได้
- 3.4 หลักสูตรวิชาทักษะโดยเฉพาะคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับประถมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นกับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แต่มีลักษณะตัดขาดเป็นช่วงๆ อยู่มาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต้องเรียนเนื้อหาใหม่ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่มีใครสัมพันธ์กับความรู้และทักษะที่ได้เรียนมาในชั้นต้น

4. เนื้อหา

- 4.1 ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ มีวิชาเลือกเฉพาะแผนกทั่วไป ในสายอาชีพไม่มีวิชาเลือกเลย
- 4.2 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดหมวดวิชาในหลักสูตรแบ่งออกเป็นหมวด ก ข ค ทำให้นักเรียนไม่สามารถเลือกเรียนได้ตามความสามารถ
- 4.3 เนื้อหาวิชาสามัญที่กำหนดให้สายสามัญและสายอาชีพต้องเรียนมีมากเกินไป ทำให้ไม่อาจสนองความต้องการของแต่ละสายได้
- 4.4 เนื้อหาของวิชาเดียวกันบางวิชา มีรายการสอนซ้ำกัน เช่นหลักภาษาไทย มีรายการซ้ำกันทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

- 4.5 เนื้อหาของบางวิชามีรายการสอนซ้ำกันกับวิชาอื่น เช่น ภูมิศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีบางหัวข้อที่ซ้ำกัน แต่มิได้ระบุถึงพฤติกรรมที่ต้องการของแต่ละหัวข้อไว้ให้ชัดเจน
- 4.6 เนื้อหาของบางวิชาขาดความต่อเนื่องกันระหว่างชั้น
- 4.7 รายการสอนบางวิชาไม่เหมาะสมแก่ชั้นเรียนและสถานการณ์ปัจจุบัน

5. การใช้หลักสูตร

- 5.1 การปรับปรุงหลักสูตรที่ได้จัดทำไปแล้วนั้น ได้ประกาศใช้หลักสูตรใหม่ โดยยังมีได้จัดทำวัสดุประกอบการใช้หลักสูตรคือแบบเรียน คู่มือครู สำหรับการ ใช้แบบเรียนแต่ละเล่ม คู่มือปฏิบัติการ ฯลฯ ตลอดจนอุปกรณ์การสอนและวัสดุให้ครบถ้วน มิได้เตรียมครูให้พร้อมที่จะทำการสอนเนื้อหาใหม่ๆ และที่จะใช้วัสดุประกอบการใช้หลักสูตรต่างๆ ที่จัดทำขึ้น เป็นเหตุให้การใช้หลักสูตรไม่อาจดำเนินไปได้ดีเท่าที่ควร มาตรฐานการสอนของครูแต่ละคนในโรงเรียนต่าง ๆ ไม่อยู่ในระดับเดียวกัน
- 5.2 หลักสูตรใหม่ที่ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2503 มีการปรับปรุงทุกวิชาพร้อมกัน ทำให้ยากแก่การเตรียมการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการเตรียมครูประจำการและก่อนประจำการให้พร้อมที่จะใช้หลักสูตร
- 5.3 โรงเรียนส่วนมากยังไม่มียุทธวิธีที่สามารรถให้บริการแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี
- 5.4 แบบเรียนและคู่มือครูยังไม่ครบทุกวิชา โดยเฉพาะทางสายอาชีวศึกษา ทำให้การสอนของต่างครูต่างโรงเรียนผิดแปลกกันไปได้มาก
- 5.5 แบบเรียนที่มีอยู่บางเล่ม บางวิชา เช่นวรรณคดีไทย ภาษาอังกฤษ ไม่เหมาะสมแก่กาลสมัยและวัยของนักเรียน หนังสือบางเล่มมีผิดพลาดด้วย
- 5.6 หนังสือประกอบการเรียนยังมีไม่พอ

- 5.7 หนังสืออ่านเพิ่มเติมยังมีน้อยมาก ไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียนที่ต้องการศึกษาบางเรื่อง ซึ่งไม่อาจได้รับการเรียนในชั้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง
- 5.8 แบบเรียนภาษาไทยสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายไม่มี หลักสูตรทั้ง 2 ระดับกำหนดแนวการสอนภาษาไทยว่า ให้สอนหลักภาษาตามหัวข้อต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับการใช้ภาษาและการเรียนวรรณคดี แต่คำอธิบายศัพท์และกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในแบบเรียนวรรณคดีไม่อาจใช้เป็นแนวในการสอนหลักภาษาไทยให้ครอบคลุมทุกหัวข้อตามหลักสูตรได้ ทำให้เกิดความลำบากแก่ครูผู้สอน
- 5.9 อุปกรณ์สำหรับฝึกในตำนต่าง ๆ ยังขาดแคลน
- 5.10 นักเรียนส่วนมากยังมีความรู้ไม่ได้มาตรฐาน

6. การสอบไล่และการวัดผล

- 6.1 การประเมินผลยังมีได้ประเมินผลการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ในตำนต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ครูโดยมากสอนเพื่อให้นักเรียนสอบไล่ได้
- 6.2 เนื้อหาและคะแนนของวิชาที่มีข้อสอบหลายฉบับไม่ได้สัดส่วนกัน
- 6.3 การเก็บคะแนนระหว่างปีของบางโรงเรียนยังไม่ได้มาตรฐาน
- 6.4 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอน การสอบไล่และวัดผลจำนวนมากยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและประโยชน์ของการวัดผลเพียงพอ
- 6.5 ไม่มีผลการวิเคราะห์ผลการสอบไล่ และไม่ได้ นำผลการสอบไล่ไปปรับปรุงการเรียนการสอน
- 6.6 ข้อสอบรวมซึ่งเป็นเกณฑ์พิจารณาได้ – ตกทำให้โรงเรียนมุ่งหวังแต่จะให้นักเรียนของตนสอบได้ จึงส่งคะแนนงานระหว่างปีสูง ทำให้ผลการสอบไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร
- 6.7 ข้อสอบไล่ของแต่ละปีมีระดับความยากง่ายต่างกัน ทำให้ไม่อาจเปรียบเทียบผลการสอบไล่ของปีต่าง ๆ เพื่อทราบประสิทธิภาพของนักเรียนได้

6.8 โรงเรียนต่างๆ ไม่ทราบมาตรฐานการสอนของตน จึงไม่มีการแก้ไขปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นผลการวิเคราะห์หลักสูตร พ.ศ. 2503 โดยสรุป ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักสูตรฉบับดังกล่าวมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นหลายประการในที่นี้จะขอหยิบยกมากล่าวเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับตัวครูเท่านั้นในแง่ที่ว่า ทำอย่างไรครูที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายขณะนี้ จึงจะเป็นครูที่มีประสิทธิภาพคือสามารถปรับตัวให้เข้ากับหลักสูตรใหม่ได้อย่างดี

จากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ในระดับมัธยมศึกษา ผู้เขียนมีความเห็นว่า ผู้ที่จะเป็นครูสำหรับหลักสูตรฉบับใหม่ควรมีคุณสมบัติดังนี้คือ

1. ครูควรมีความสามารถในการตีความ “จุดหมาย” ของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น และจุดหมายของหลักสูตรเฉพาะวิชาเป็นพฤติกรรมได้
2. การเลือกเนื้อหาวิชา ควรจะรู้จักเลือกให้เหมาะสมตามระดับชั้น เพื่อศึกษากันคว่าหาประสบการณ์เพิ่มเติม ไม่ยึดตำราเล่มเดียวในการสอน
3. วิธีสอนของครูในหลักสูตรใหม่นั้น ครูจะต้องศึกษาวิธีสอนแบบต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ และรู้จักเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาตลอดจนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ครูควรศึกษาเทคนิคต่างๆ ในการสอน เพราะการรู้วิธีสอนเพียงอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร
4. ในด้านการสอนนั้น ครูจะต้องเป็นคนที่มีความรู้กว้างขวางรู้จักสัมพันธ์เนื้อหาวิชา ผูกให้นักเรียนรู้จักสัมพันธ์ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์และรู้จักนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้
5. ในการสอนบางสายวิชา เช่น วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ มีการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กัน ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ครูจะมีวิธีดำเนินการสอนอย่างไรจึงจะสามารถสอนนักเรียนให้ได้ทักษะทุกด้านในแต่ละชั่วโมงที่สอน โดยไม่ต้องไปแบ่งสอนเป็นชั่วโมงวรรณคดี หลักภาษาและการใช้ภาษา

สายวิชาสังคมศึกษาก็เช่นเดียวกัน ครูควรจะสามารถสอนทั้งวิชา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม โดยสอนให้สัมพันธ์กัน ไม่แบ่งเป็นวิชาๆ ใน

แต่ละชั่วโมง การสอนแบบนี้สอนได้ยาก ครูจะต้องเตรียมการสอนตลอดปีและสัมพันธ์เนื้อหาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามความเหมาะสม การสอนเฉพาะวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมโดยแยกชั่วโมงออกมาสอนต่างหากนั้น น่าเบื่อหน่ายอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน

แม้ว่าการสอนสัมพันธ์เนื้อหาจะยากเพียงไรก็ตาม คงจะไม่เกินความสามารถของครูที่จะทำได้เพราะครูจะต้องเป็นผู้เสียสละและออกทุน

6. ในด้านการวัดผลและประเมินผล ครูต้องศึกษาหาความรู้ให้ถ่องแท้ ต้องกำหนดเกณฑ์การวัดผลให้แน่นอนว่าครูจะมีวิธีการวัดผลอย่างไร หาวิธีที่ปฏิบัติได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

7. ประการสุดท้ายที่สำคัญที่สุดในการสอนของครูก็คือ ความมีชีวิตความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ สมกับที่เป็นครูในยุคการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามระบอบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนนั้น แม้ทางโรงเรียนจะมีคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการดำเนินงานที่ดีก็ตาม แต่ถ้าจิตใจขวัญของครูไม่ดีแล้วก็ไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นผู้บริหารควรจะคำนึงถึงเรื่อง “การพัฒนาบุคลากร” ด้วยเพื่อสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ครู ซึ่งจะเป็ผลสะท้อนมาสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

หนังสืออุเทศ

1. กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2503, โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 16 ธันวาคม 2517
2. กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521, จงเจริญการพิมพ์ ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ พ.ศ. 2520
3. _____, จุฬารายการ หลักการ โครงสร้างหลักสูตร ปีการศึกษา 2521, (เอกสารยัดโรเนียว 11 หน้า)